

Sveriges Förenade Gaystudenter presenterar

Wannabe

nr 14

tema: trans & makt

I, D, E, T, A, N, U, M, M, E, R,

jag har makt. har du?	LINDA ELSTAD & SARA NILSSON	04
10 000 normjägare	PÄR WIKTORSSON	06
med makt att bestämma	SIGNE BREMER	08
queer gaystudentrörelse?	LINDA ELSTAD	14
trans & makt	ANDY CANDY	16
SFG - en studentrörelse i tiden	LINDA ELSTAD	19
bilder från Riga och Warszawa	CAMILLA NYLUNDH	20
transpersonen - den osynliga samhällsmedborgaren	EWA-CHRISTINA W SANDGREN	22
i cisakademins mystiska värld	MIKA NIELSEN	26
vidgade perspektiv i utbildningen	VINCENT LEE	29
konsten att välja studentkår	PÄR WIKTORSSON	30
a life-changing experience	ÁSTA ÓSK	32
kom igen gubbar, gummor och allt däremellan!	CAMILLA NYLUNDH	34
därför firar vi Pride	CAMILLA NYLUNDH	35
bög = bänkvärmare?	SOFIA B KARLSSON	36
boktips	MIKA NIELSEN, ANNA OLOVSDOTTER LÖÖV & SARA NILSSON	38

M, E, D, V, E, R, K, A, N, D, E,

TEXT	LAYOUT	KONTAKTA OSS
Andy Candy, Signe Bremer, Linda Elstad, Sofia B Karlsson, Vincent Lee, Mika Nielsen, Camilla Nylundh, Sara Nilsson, Anna Olovsdotter Lööv, Ásta Ósk, Ewa-Christina W Sandgren, Pär Wiktorsson.	Laurie Persson & Maria Wallin	wannabe@gaystudenterna.se
FOTO	REDAKTION	WEBBPLATS
Linda Elstad, Maria Lönn, Camilla Nylundh, Linnea Ornstein, Laurie Persson (baksida), Maria Wallin (framsida).	Linda Elstad, Vincent Lee, Sara Nilsson, Anna Olovsdotter-Lööv, Maria Wallin, Caroline Öhman	www.gaystudenterna.se
ILLUSTRATION	ANSVARIG UTGIVARE	POSTADRESS
Annette Persson	Vinent Lee	Sveriges Förenade Gaystudenter
	TRYCK	Wollmar Yxkullsg. 16
	Wallin & Dalholm Boktryckeri AB	118 50 Stockholm
		Upplaga 3000 ex.
		Juli 2007.

Efter den feedback som Wannabe har fått för det förra numret bestämde vi i redaktionen att ha ett övergripande tema för varje nummer i fortsättningen. Temat för detta nummer är ”Trans och Makt” vilket innebär att många av de spännande texterna häri kommer att handla om just detta.

När jag läste sexologi fick jag lära mig att under gruppen T i HBT ingår en mängd olika undergrupper. Ja, vad var det T stod för egentligen? Vi som deltog i kursen fick det förklarat att varje kombination av svar från de fyra rubrikerna biologiskt kön, könsidentitet, social könsroll och sexuell inriktning resulterade i en grupp som just definieras av denna specifika kombination. Som jag upplevde det verkade det enkelt för H och B, men för T fanns tydligen många undergrupper. Senare under kursen diskuterades homosexuella och bisexuella medan trans förblev ett abstrakt fenomen som inte diskuterades mer. Det fanns visserligen extramaterial som man fick bläddra i, men det som saknades på bordet var ett exemplar av detta nummer som du nu håller i handen, nämligen en studenttidning som inte gör definitioner av undergrupper inom gruppen transpersoner till det viktigaste utan snarare tar upp annat runtomkring – och än viktigare: från andra perspektiv.

I förra numret hade jag skrivit att vi hoppats på att kunna ge ut fyra nummer i år. Men trots att vi nu har fått ihop en väl fungerande redaktion och människor som vill skriva så ligger nu flaskhalsen i det faktum att tidningsbudgeten inte räcker hela vägen. Hursomhelst så är ju två nummer per år bättre än inga nummer alls!

Vill du skriva eller känner du någon som vill skriva till Wannabe? Feedback, förslag på tema till kommande nummer, annonser, önskemål? Tveka inte att höra av dig till waiming.lak@gmail.com !

VINCENT LEE
chefredaktör

jag har makt. har du?

text LINDA ELSTAD & SARA NILSSON

Förbundsordförande.
Är det makt?

Japp.

Vit.
Är det makt?

Japp.

Kvinna.
Är det makt?

Inte alltid, men ibland absolut.

Saknar funktionshinder.
Jo, det är också makt.

Har en kropp som stämmer överens med
könsidentiteten?
Jorå, det med.

Makt berör. Makt begränsar. Makt frigör?

Vi är alltid i förhållande till den. Antingen sitter vi på den själva eller så hjälper vi till att sätta någon där, vilket också betyder att frånta någon annan den möjligheten. Vi kan förhålla oss kritiska till den. Men vi kan inte undkomma makten. Är du vit? Då har du förmodligen en hel massa mer makt än någon med en annan färg än vit. Är du homo? Då har du förmodligen lite mindre makt över ditt liv än om du är hetero. Är du bi? Tough shit, då har du nog nästan ingen makt alls.

Trans? Skulle inte tro det!

Organisationer och föreningar bygger på makt. Någon placeras i toppen och anses bestämma. Vad gör denna någon med den makten? (Och kan vem som helst bli denna någon eller är det förbehållet dem som fötts med penis, i Sverige av svenska föräldrar och idkar parmiddagar med flickvännen alt. spelar golf varje söndag?)

Kanske är du verksam i en organisation? Vem är det som syns i den? Vilka är det som får bestämma? Vilka finns inte representerade? Vilka stannar kvar i den? Finns det strukturer inbyggda som inte syns eller talas om? Är mötena förlagda till tillgängliga platser? Finns information på flera språk? Är hemsidan tillgänglig för personer med nedsatt syn? Premieras vissa former av kön och könsuttryck framför andra? Förutsätts en kristen sekulariserad bakgrund?

Olika kontexter betyder olika maktinnehavare. Det betyder att du är en bärare av makt, i vissa situationer är det du som är privilegierad, norm och ”normal”, vad gör du med den positionen? Använder du ditt privilegium till att synliggöra andra som står utanför normen?

Att man ofta i majoritetssamhället är den som bryter mot normer och har mindre makt innebär inte per automatik att man är bättre på att hantera sin egen makt när man själv är i överläge. Kanske är det till och med tvärtom –att när man arbetar i till exempel en HBT-organisation mot ”heteroförtrycket” så har man inte tid med att tänka på andra perspektiv än sitt eget. Men är man då inte likadan som dem man kritiserar? Kan man samtidigt kritisera statsfeminismen för att vara heteronormativ om man själv jobbar med HBT-

frågor utan ett etnicitetsperspektiv?

Ibland hörs resonemang om att ”ta en sak i taget”. Går det i så fall att göra det utan att det oundvikligen slutar med att man gynnar normen i sin egen organisation?

Ett lätt svar på dessa frågor finns kanske inte, men att alltid vara medveten och föra en diskussion om vem som har makten och vem som är normen i arbetet man utför är nödvändigt för att inte själv hamna där man kritiserar andra för att vara, där man tänker utifrån den egna positionen utan en tanke på vad som medvetet eller omedvetet belönas.

Du har makt. Vad gör du med den?

Makten i ett klassrum kan avgöras av läraren, som är den som har den formella makten. Men makten att bestämma vem som får ta del av klassgemenskap, den besitter någon annan. Är det du? Vem får vara med? Vilka socioekonomiska faktorer premieras? Är det bättre att ha tillbringat sina somrar vid medelhavskusten än i en husvagn i Bohuslän? Om det bjuds in till klassfest för klasskompisarna med respektive, är den respektive välkommen oavsett vilket kön vederbörande har? Förutsätter gemensamma aktiviteter en kropp som saknar funktionshinder?

Jag har makt. Kanske till och mer än jag inser. Du har också makt. Vad gör du med den?

SARA NILSSON & LINDA ELSTAD är med i SFGs styrelse.

10 000 normjägare

text PÅR WIKTORSSON foto LAURIE PERSSON

Vi behöver trappa upp jakten på heteronormen. Alltför länge har den format människors liv och begränsat allas vår frihet. Erfarna jägare har visat att högskolan är utmärkta jaktmarker – ett riktigt litet näste för normen. Men vi behöver fler jägare och något annat än Sveriges Förenade Gaystudenter (SFG).

Med en ny, större, listigare och samlad rörelse kan vi jaga ut heteronormen ur högskolan. Medan vi kan få ett slut på kränkningarna av de studenter som dagligen döms ut av normen kan vi också uppnå något större: ett slut på spridningen av fördomar och ovetenskapligt trams från högskolan – i förlängningen ett bättre samhälle för fler. Tyvärr räcker dagens SFG inte till för att samla tillräckligt många jägare. Missförstå mig inte, jag tycker att det som är dagens SFG är fantastiskt. Som gammal ärkejägare har jag sett vilken betydelse gaystudentföreningarna

har vid många lärosäten, hur de skapat mötesplatser och andrum för många studenter och hur föreningarna och de nationellt aktiva inom SFG börjat förändra högskolan. Men jag har också sett en splittrad organisering, varit på möten med för få deltagare och sett eldsjälur brinna för mycket.

Idag samlas runt 1000 medlemmar i gaystudentrörelsen, organiserade i 24 fristående, lokala föreningar som tillsammans bildar en 25:e löst sammanhållen nationell förening. De olika föreningarna lever i mångt och mycket olika liv, hjälps åt för lite och i slutändan står varje enskild medlem och hela rörelsen som förlorare. Vi behöver en gemensam organisation. En gemensam organisation kan göra det möjligt för enskilda medlemmar att ta del av den mer mångskiftande verksamhet som ryms i en större organisation. Därmed kan vi locka fler medlemmar, med olika intressen. Det kan handla om lokal

verksamhet i form av fikaträffar, pubkvällar, påverkansarbete med mera eller om nationell verksamhet i form av konferenser, nätverk, informatörsinsatser, politisk påverkan etcetera. Lyckas vi visa upp oss som en samlande kraft, som arbetar för en annan högskola och ett annat samhälle så tror jag dessutom att vi kommer att nå massor av sympatisörer, som kanske blir medlemmar just för att de sympatiserar med våra idéer och vill visa sitt stöd genom medlemskap.

Det finns 350 000 studenter i Sverige. Jag menar att vi skulle kunna bli åtminstone 10 000 medlemmar i en ny organisation, särskilt om vi kopplade samman arbetet mot heteronormen med arbete mot annan diskriminering. Där har vår rörelse en unik ställning och ett särskilt ansvar då vi är den enda ideella kraften som fokuserar på diskriminering inom och av högskolan. Vi behöver därför ett bredare, mer inkluderande perspektiv

än att exempelvis bara fokusera på HBT-personers situation. Därmed inte sagt att heteronormen och HBT-personers situation inte ska vara vår grund – det är där vi har vår huvudsakliga kompetens, vår trovärdighet, för att inte säga vår själ och vår historia.

En annan nödvändig förändring för att nå 10 000 medlemmar är ett annat namn än SFG på den nya organisationen. Det handlar om en oerhört viktig symbolfråga. Genom namnet signalerar vi vem som är välkommen i organisationen. När jag var företrädare för SFG fick jag vänja mig vid att få förklara att vi inte bara riktar oss till homosexuella män, vilket tyvärr ordet ”gay” signalerar i mångas ögon. Det är

mycket frustrerande när det är en självklarhet att alla HBT-personer och normmänniskor som vill ta del av vår verksamhet och ställer upp på våra idéer är välkomna. Att alla som vill kan bli normjägare är ett påpekande som jag inte anser att jag borde behöva göra, men att det behovet finns säger något.

Alltså, det finns mycket som dagens rörelse kan göra och gör, lokalt och nationellt, men vi skulle kunna göra så mycket mer om vi samlades till en organisation, bakom en gemensam idé och vision. På SFG:s ordinarie årsmöte 2006 togs avgörande steg då ett principbeslut om en ny organisering av rörelsen togs, men nu återstår viktigt arbete i förbundsstyrelse

och i medlemsföreningar under 2007. Det kommer att kräva energi, engagemang och tid. Jag önskar lycka till och hoppas att det är många som läser detta som väljer att delta i arbetet. Känns det motigt så kom ihåg att 1000 jägare betyder mycket i jakten, men med 10 000 faller vi bytet lätt.

PÅR WIKTORSSON har suttit i SFG:s förbundsstyrelse i tre år, varit chefredaktör för Wannabe och var vice förbundsordförande 2006.

med makt att bestämma

- PSYKIATRIN OCH KÖNSBYTES- UTREDNINGARNA I SVENSK HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

text SIGNE BREMER foto MARIA WALLIN

Idag har de flesta människor i Sverige någon gång hört talas om begreppet *könsbyte*, och mediala inslag kring könsbyten är också en naturlig del av vårt vardagliga informationsintag. Via diverse intervjuer och dokumentärer på TV och radio förefaller könsbytesprocesserna vara rena solskenshistorier, och inslagen utformas ofta som hyllningar till teknikens under och det fantastiska i att sådana ingrepp överhuvudtaget är genomförbara. Efter att ha samtalat med åtta personer som genomgått, eller i dagsläget genomgår, utredning står det dock klart att denna soliga bild av könsbytesprocessen inte kan ses som hela sanningen.

Problematiskt är framförallt att hela den långa och många gånger psykiskt och emotionellt påfrestande utredningsprocessen, somföregårdetslutgiltigare resultatet, betecknas som ointressant. En allvarlig problematik som också kan spåras i det faktum att utredningsförfarandet i sig hittills har lyckats undkomma kritisk granskning. För visst måste man

väl granskas hårt och länge om man ska genomgå något så besynnerligt som ett könsbyte?! För vad händer om någon skulle ångra sig? Och vad händer om man inte lyckas skilja agnarna från vetet?

Underförstått i sådana inställningar är en förlitan på att den svenska psykiatin bedriver könsbytesutredningar på ett oproblematiskt och professionellt sätt. Vilket hänger ihop med en inneboende tro på att psykiatin tillsammans med socialstyrelsens rättsliga råd tillika är kvalificerade till att objektivt konstatera patienter under utredning som genuint transsexuella och därmed som trovärdiga män och kvinnor.

Avsikten med artikeln är att problematisera dessa antaganden, och visa på att det inte alltid är fullt så bekymmersfritt att genomgå en könsbytesprocess som det framgår i media, samt att psykiatin och socialstyrelsens rättsliga råd inte heller kan beskrivas som de objektiva könsbytesutredare som de presenterar sig som. Uppsåtet är dock inte att helt förkasta den så kallade ”ts-vården”, utan snarare att

nyansera rådande representationer av könsbytesprocessen. Utgångspunkten för texten ligger dels i ett nystartat avhandlingsprojekt i etnologi, och dels i en tvärvetenskaplig magisteruppsats i hälsa och samhälle från vt-06. Avhandlingsprojektet, såväl som uppsatsen, syftar till ett kritiskt makt- och patientperspektiv på vårdsituationen för den svenska transsexuella patientgruppen. Artikeln grundas på djupintervjuer med åtta patienter, både män och kvinnor och i olika åldrar, som vid tiden för vårt möte befann sig i någon av könsbytesprocessens olika faser. När dessa män och kvinnor framträder i texten går de under fingerade namn och benämns självklart via den könsidentitet som de själva upplever sig som.

Lite fakta om könsbytesutredningen

För att få hjälp med sin transsexualism krävs det att man genomgår en könsidentitetsutredning på minimum två år, innehållande diagnostisering, ett ettårigt så kallat ”Real Life Test”, hormonbehandling, och

för kvinnor vanligtvis röstträning och permanent borttagning av obekvämlig hårväxt. Med real life test menas att patienterna under ett år helt förväntas leva i den motsatta könsrollen. På så vis vill man pröva patienternas motivation till att genomgå full behandling, och förmåga till att klara den sociala biten av det så kallade bytet. Man kan dock fråga sig om inte hela utredningen i sig kan ses som ett enda långt real life test, i och med att det underförstått förväntas att patienterna mer eller mindre redan från start ska presentera sig som, och visuellt uppträda i, just den biologiskt motsatta könsrollen. Ett viktigt diagnostiseringsverktyg är därför tid, där en lång och utdragen tidsperiod blir ett sätt för utredningsteamet att pröva patientens självuppfattning. Sett ur detta perspektiv kan den transsexuella patientgruppen beskrivas som en grupp patienter som under strikt övervakning av medicinska auktoriteter i hög grad diagnostiserar sig själva, där det avgörande för patienterna

är att på ett så övertygande och psykiskt stabilt sätt som möjligt kommunicera denna egenhändigt ställda diagnos till ts-vårdens vårdpersonal.

Utredningar av transsexualism bedrivs i första hand på fem orter, dvs. Umeå, Uppsala, Stockholm, Linköping och Lund. De sätt på vilka man kommer i kontakt med

är dock på gång, och i samband med detta kommer man också att återuppbygga den organiserade ts-vård som en gång fanns att tillgå här.

Utredningen utgår i sig från direktiv som socialstyrelsens rättsliga råd och aktiva läkare i Sverige ansvarar för att utreda om patienter för hur en könsidentitetsutredning

”Efter att ha samtalat med åtta personer som genomgått, eller i dagsläget genomgår, utredning står det dock klart att den soliga bilden av könsbytesprocessen inte kan ses som hela sanningen.”

utredningen ser olika ut beroende på vart man är skriven. I Lund kontakter de vårdsökande själva utredningsteamet, men i övriga distrikt krävs remiss från psykiater. Området västra Götaland har i dagsläget ingen organiserad ts-vård, och personer som här är i behov av hjälp ges därför valet att antingen flytta eller också att få en remiss till ett annat distrikt och därmed vänta ännu längre än övriga på att få hjälp. Planer på en upprustning av Västra Götalands psykiatri

bör gå till. Det är dock gemensamma riktlinjer snarare än officiella direktiv, vilket innebär att praktiserande utredare/psykiatriker också ges ett visst utrymme till att förhålla sig till dessa riktlinjer på olika sätt. Exempelvis tillämpas magnetröntgning av patienternas hjärnor på vissa orter. På vissa orter är också en fysisk kroppsundersökning (genitalier inkluderade) obligatoriskt för utredningen. Kroppsundersökningen utförs antingen av utredaren själv eller på remiss till

annan instans, och sker alltså utöver de fysiska kroppsundersökningar som kirurgen utför innan operation. Detta är metoder som inte är praxis vid alla orter, vilket visar på att utredarna inte alltid har samma åsikter om hur och genom vilka medel man ska utreda, diagnostisera eller mäta transsexualism. En ambivalens som här förstås som en direkt konsekvens av bristen på officiella utredningsdirektiv och det faktum att objektiva förklaringsmodeller och diagnostiseringsmedel inte finns att tillgå. Den slutgiltiga bedömningen, eller låt oss säga könsbestämningen, sker sedan hos

socialstyrelsens rättsliga råd, som på basis av utredningsrapporten godkänner eller nekar patienten fullständigt juridisk och kirurgisk könskorrigering, och därmed också status som ett genuint fall av transsexualism.

Psykiatrin som kulturellt rum

Ett centralt element i könsbytesutredningen är det psykiatriska utredningsrummet. Det psykiatriska rummet är visserligen inte ett rum som patienten besöker särskilt ofta (då informanterna berättat att de träffat utredaren alltifrån varannan månad till var sjätte månad) men

det är trots allt detta rum som man ständigt återkommer till när man som patient under utredning står öga mot öga med utredaren. Detta är förstås ett fysiskt aktuellt och högst reellt rum för både patient och utredare, men det kan också förstås som ett kulturellt konstruerat rum där det existerar vissa riktlinjer för hur man som patient ska presentera sig för att betraktas som trovärdig för diagnosen transsexualism. Det psykiatriska rummet förstås i sig som laddat och genomkorsat av olika kulturella, historiska, politiska och samhälleliga krafter och intressen. På så vis kan man se på könsbytesutredningen som

en vårdsituation präglad av en mängd olika maktkamper, där olika krafter inbördes strider om rätten till att definiera det psykiatriska utredningsrummet som meningsfullt, och därmed också vem som förstås som behörig respektive obehörig patient i detta rum. I samtliga intervjuer framstår informanternas möte med ts-vården som just en kamp om rummet, det vill säga en kamp om rätten till att definiera patienten respektive läkaren som meningsfull.

Den analytiska ingången i det psykiatriska rummet är synen på mötet mellan läkare och patient som en i grunden ojämnt ordnad relation, där läkaren ska förstås som tilldelad en ofrånkomlig maktposition gentemot patienten. En av de grundläggande maktstrukturerna i detta möte är kön, en maktstruktur som också är inbäddad i själva diagnoskriterierna för transsexualism. En diagnos som, på grund av brist på objektiva mätinstrument och förklaringsmodeller, förutsätter diagnoskriterier på subjektiva premisser av två gentemot varandra strikt polariserade genus. Psykiatrin och könsbytesutredningen förstås här i termer av ett kulturellt rum, där medicinska auktoriteter ges det uteslutande tolkningsföretädet, och där patienter under utredning helt förväntas ställa sina liv och kroppar till psykiatrins förfogande. Utredaren tillsammans med socialstyrelsens rättsliga råd kan därmed beskrivas som institutionellt auktoriserade könsbestämmare, som trots bristen

på objektiva mätinstrument och förklaringsmodeller för transsexualism har makten och trovärdigheten på sin sida.

Det som krävs för att en patient skall betraktas som legitim och behörig patient i det psykiatriska utredningsrummet är därför att denne håller sig inom en viss ram, det vill säga förståelsen av kategorierna man/manligt och kvinna/kvinnligt som två gentemot varandra strikt polariserade genus. Skulle patienten presentera en identitet i konflikt med denna ram är det också mycket troligt att detta skulle inverka på utredningsprocessen i olika avseenden, vilket också bekräftas av samtliga informanternas berättelser om utredningsprocessen.

”I dag finns inga objektiva mätinstrument för identifierandet av transsexualism, och att ställa diagnosen är därför i hög grad beroende av utredarens subjektiva tolkningar av kategorierna man/manligt och kvinna/kvinnligt.”

Under observation...

Väl inne i ts-vårdens vårdapparat väntar en på många vis komplicerad och lång utredningsprocess. Detta är framförallt en tid av väntan, där patienterna tillfälligt, och till viss del på obestämd tid, mister kontrollen över vardagen och framtiden. Det är också en tid där patienterna provas via kontinuerliga möten med utredaren, och en rad olika neurologiska och psykologiska tester. Den röda tråden i berättelserna om utredningsprocessen är en underordning svår att blunda för. Fram träder ett sammanhang och

kulturellt rum där patienterna från det initiala inträdet i utredningsprocessen, till det att de slutgiltiga papperen har skickats in till socialstyrelsens rättsliga råd, blir försatta i en strikt beroendeposition till den ansvariga utredaren.

Utredningens övergripande organisation beskrivs därtill som luddig. Ett slags osynligt och svårgripbart system där patienterna sällan ges information om vad som sker i utredningen, varför de olika momenten i utredningen görs och är tänkta att äga rum. Majoriteten av informanterna vittnar också om bristande information om hur deras utredning går. En problematik som inte förvånande resulterar i oro, frustration och känslor av att

hänga i luften. I samtalen med informanterna framkommer det också att det existerar en bild av hur man som transsexuell ska vara och se ut för att få en så snabb och problemfri utredningsprocess

som möjligt. Något som kan ses som följden av en diffus och oöverskådlig situation, som ofta driver patienter under utredning till spekulationer kring utredningsteamets bedömningskriterier. I samtalet med Lars kom utredningens så kallade ”luddighet” fram på ett tydligt sätt. Han beskrev det första mötet med utredaren som positivt och motiverande, ett intryck som dessvärre ändrades med tiden: *Sen så visade sig emellertid att han varannan gång pratade som att ”Ja, du har ingen chans, du kommer ingen stans här med utredningen”. Och varannan gång lät det som ”Jaa, kanske i alla fall”.* Så jag pendlade mellan hopp

”Det är det som är så skönt nu att man äntligen kan välja utan att fråga huvudutredaren om lov. För det har hon också anmärkt på... att jag tydligen har varit för flashigt klädd. Det tycker hon inte om. Hon har påstått att jag har transvestitdrag. Det tycker inte jag, för att jag har alltid sett mej som en välsminkad och välklädd kvinna...”

och förtvivlan.

Patienternas positionering i utredningsprocessen framstår alltså som misstänkliggjorda, otrygga, oinformerade, och underordnade. Omständigheter som lämnar föga utrymme för patienterna att komma med kritik. En beroendeposition som också tenderar att förstärkas på de utredningsorter där endast en utredare finns att tillgå. Här tvingas de som vill byta utredare till att skriva sig inom ett annat sjukvårdsdistrikt, vilket riskerar att placera dessa patienter på ruta ett i utredningsprocessen.

Flera informanter berättar om problematik i just relationen till utredaren, och hade ett byte varit lättare skulle de ha önskat en ny utredare. Exempelvis berättade en person om relationen till utredaren som så pass problematisk och psykiskt nedbrytande att hon vid tiden för vårt första samtal

funderade på att anmäla utredaren, då hon upplever sig ha blivit medvetet pressad av utredaren. När vi möts igen, ett år efter vårt första samtal, berättar hon emellertid att hon inte orkat gå vidare och anmäla sin utredare. Hon berättar också att hon känner till andra personer som känner sig djupt kränkta av sin utredare, men som när hela processen är klar inget hellre vill än gå vidare med sina liv och därför avstår från att anmäla eller på annat vis föra fram sina klagomål.

Ett bekönat möte

Utöver detta ska förstås mötet mellan patienter och ts-vårdens personal ses som ett synnerligen bekönat möte. I dag finns som sagt inga objektiva mätinstrument för identifierandet av transsexualism, och att ställa diagnosen är därför i hög grad beroende av utredarens subjektiva tolkningar

av kategorierna man/manligt och kvinna/kvinnligt. En bekönad problematik som resulterar i ett konsekvent misstänkliggörande av patienter under utredning. Samtliga informanter vittnar exempelvis om att könsstereotypa och ifrågasättande praktiker inte är helt ovanligt förekommande, något som också styrks av informanternas medvetenhet om att många andra varit med om liknande incidenter som de själva.

En av de medverkande männen berättar till exempel om hur han fått ifrågasättande kommentarer om sina bröst, där utredaren då menat att de var för framträdande och ifrågasatte varför han inte försökte dölja dem mer än vad han gjorde. Ett annat exempel är hur en av kvinnornas utredare ifrågasatte att hon valt att klä sig i kjol, där utredaren upplyste henne om att mäns och kvinnors knäskålar inte är

skapta på lika sätt. Informanternas berättelser ger därför signaler på att den anatomiska kroppens så kallade ”bekönade symbolspråk” på olika vis påverkar mötet med utredningsteamet. En allt för visuellt framträdande biologisk kvinnokropp riskerar alltså att beteckna ts-männen som omanliga, på samma sätt som en allt för visuellt framträdande biologisk manskropp riskerar att beteckna ts-kvinnorna som okvinnliga. Något som dock framstår som högst paradoxalt i och med att patienterna söker sig till vården just på grund av deras starka upplevelser av en könsidentitet i konflikt med den anatomiska kroppen.

Materialet ger också signaler på skillnader mellan ts-mäns och ts-kvinnors positionering i vårdsituationen. I samtalet med Kim kom detta fram på ett tydligt sätt: *”Jag har en kompis som går hos samma utredare, men som är biologisk man [...] Där är bemötandet helt annorlunda [...] Det är som någon sorts könsrollsskola mer. Hon får frågor som om hon tänker på att klä sig i kvinnokläder. Jag har aldrig fått frågan om jag tänker på att klä mej i manskläder.”*

Dessutom visar materialet signaler på att normativa övertramp från ett föreställt ”normalt” och ”naturligt” kvinnligt könsidentitetsuttryck tillsammans med en biologisk manskropp riskerar att beteckna ts-kvinnor som transvestiter i mötet med utredaren. Något som skulle riskera att utesluta dem från fullständig behandling. Exempelvis berättar en av kvinnorna om hur hon efter första mötet med utredaren blev

klassificerad som transvestit, ett beslut som dock kom att ändras på inrådan av kurator. Ytterligare en av kvinnorna berättar om hur utredaren sagt att hon hade transvestitdrag, vilket uttrycks i samband med en lättnad över att hon nu kan klä sig som hon vill: ”Det är det som är så skönt nu att man äntligen kan välja utan att fråga huvudutredaren om lov. För det har hon också anmärkt på... att jag tydligen har varit för flashigt klädd. Det tycker hon inte om. Hon har påstått att jag har transvestitdrag. Det tycker inte jag, för att jag har alltid sett mej som en välsminkad och välklädd kvinna...”

Avslutningsvis...

Maktdimensionen i könsbytesprocessen är med andra ord omöjlig att bortse ifrån, där brist på insyn och patienternas beroende av ts-vårdens behandling tillsammans möjliggör ett vårdssammanhang med utrymme för missbruk av den maktdimension som alltid följer med läkarrollen. Det är dock viktigt att tänka på att ts-vården inte upplevs som uteslutande problematisk för alla som genomgår en könsbytesprocess, även om det är tydligt att många gör det. Det finns också positiva berättelser från personer som är nöjda med sina utredare och som upplever att de fått det stöd och den uppmuntran som behövs.

Jag har visserligen inte samtalat med ett stort antal personer, men det faktum att ingen av dessa var helt nöjd med bemötandet borde ses som signaler på att allt inte står rätt till bakom könsbytesutredningens tämligen slutna väggar. Alla

som inte är nöjda är heller inte beredda att kasta den svenska ts-vården i sjön, vilket ju beror på att deras livskvalitet och psykiska välmående trots allt är beroende av att möjligheten till att göra ett könsbyte finns.

SIGNE BREMER är en nybliven doktorand i etnologi vid Göteborgs universitet som forskar om vårdsituationen för den svenska transsexuella patientgruppen. Vill du komma i kontakt med henne, och kanske läsa den uppsats som artikeln baseras på, är det bara att mejla till signe.bremer@ethnology.gu.se.

text LINDA ELSTAD
foto MARIA WALLIN

SFG är en organisation som bär ett något problematiskt namn, Sveriges Förenade Gaystudenter. Namnet speglar inte längre innehållet i förbundet, om det någonsin gjort det, idag står förbundet på en solid queerfeministisk grund, en ideologisk utveckling som pågått i flera år och som också fastställdes av det senaste årsmötet.

Vad innebär det då, att vara en queer studentrörelse i Sverige idag?

Till att börja med är det viktigt att veta att "gay" som begrepp oftast handlar om homosexuella män, och att använda det för att referera till en hel rörelse blir med nödvändighet exkluderande. Visst har det funnits användning av gay som svepande sagts/sägs inkludera alla HBT-personer, men oftast känner man sig inte särskild inkluderad som flata, bi eller trans. SFG som organisation skulle också vilja understryka att rörelsen vill ha och behöver heterosarna också, vilket gay med den bästa vilja i världen inte kan sägas inkludera...

Queer som begrepp är – och ska vara! – ett svårdefinierat sådant, det är ett motstånd till fasta kategorier, mot att vissa kategorier premieras på andras bekostnad, det är intressant nog en identitet, det är en aktivistisk rörelse och en akademisk disciplin, allt på en gång. Queer vänder fokus mot normen och normalitet, som pekar ut avvikare, istället för att beskriva den så kallade avvikaren.

Ett nyckelbegrepp inom queerteori som förbundet använder sig flitigt av är heteronormativitet. Heteronormativitet är uppfattningen att det finns två kön, män och kvinnor, att män ska vara maskulina och kvinnor feminina och att de ska attraheras av varandra. Eftersom vi vet att det inte alltid är så, och eftersom vi också vet att de som inte passar in i normen ofta får betala någon form av pris för sin normolydnad, är det viktigt att peka på problemet med normer som skapar avvikare, och som dessutom bestraffar dem för deras olydnad. Priset normavvikarna får betala kan handla

om osynliggörande eller ifrågasättande, om psykiskt eller fysiskt våld.

Heteronormativiteten genomsyrar alla delar av vårt samhälle, oavsett om det handlar om skola, arbetsliv, familjebildning eller relationer, och påverkar alla människor i samhället, oavsett sexuell läggning eller könsuttryck/könsidentitet. Viktigt är alltså att den begränsar allas liv och uttrycksformer, inte "bara" HBT-personers. När det kommer till högre utbildning är några vanliga former av heteronormativitet till exempel felaktiga beskrivningar av en befolknings livsvillkor, för man menar den heterosexuella delen av befolkningen, men utan att berätta det. Homosexualitet kan behandlas i särskilda avsnitt, vilket gör heterosexualiteten till det normala, bisexualitet nämns mycket sällan och transbegreppet är omgärdat av massiv okunskap. Lärarna förutsätter oftast att alla studenter i ett klassrum är heterosexuella, vilket gör att det landar ett tungt ansvar på den enskilde studenten att informera om att så inte är fallet. Allt detta och mycket därtill är utslag av heteronormativitet, och där ligger huvudfokus i SFG:s kamp för en högkvalitativ och jämlik högskola.

Nytt namn för SFG??

Med detta sagt, och med en strukturell omorganisation på gång för förbundet, skulle vi vilja uppmana läsarna till att komma med förslag till vad SFG kan heta istället! Något som visar på bredden av kampen, viljan att förändra och slagkraftigt nog att slippa en uppsats för att förklara vilka vi är. Forma framtiden, skicka in ditt förslag till info@gaystudenterna.se! Det är årsmötet som i slutändan bestämmer namnet, och det vinnande förslaget kommer alltså göra avtryck i historien... Skicka in senast 1 oktober 2007!

LINDA ELSTAD är omvald förbundsordförande för 2007 och har verkat inom SFG sedan våren 2004.

trans & makt

text ANDY CANDY foto MARIA LÖNN

Ofta när man talar om transpersoner i allmänhet och transsexualism i synnerhet så gör man det utifrån en medicinsk vinkel. I förra numret av Wannabe så skrev Vincent Lee om hur sjukvården ser på könskorrigerandebehandlingar i Sverige.

I medicinvärlden är transsexualism en psykiatrisk diagnos. Behandlingen av transsexualism sker i dagsläget medhjälpavhormonbehandling och plastikkirurgi. Kanske en av nutidens paradoxer: att estetisk kirurgi kan läka mental förvirring. Eller så har det att göra med den statiska synen på kön som idag är norm i Sverige.

Det största problemet med det här synsättet är inte att läkare har den inställningen gentemot sina patienter utan att de har så mycket makt.

Den medicinska tolkningen av transsexualism är normerande. Det är medicinsk expertis som får vara med och utforma lagstiftningen som rör transsexualism. Det är också medicinvärlden som har fått ett slags tolkningsföreträde och utrymme att göra uttalanden om vad transsexualism är.

Därför pratar man gärna om

transsexuella individer enbart utifrån medicinska förklaringsmodeller och diagnoser. Att enbart reducera transsexuella till en medicinsk diagnos är hjärnslött. Ingen människa är enbart en

diagnos oavsett vilken det än må vara. Alla är individer och att frånta personer det genom att bara prata om dem som diagnoser är att avhumanisera dessa individer.

Jag kommer aldrig att gå med på att tillåta att transpersoner ses som offer, med en tydlig maktanalys så inser man att dessa personer utgör en utsatt grupp.

Hur är det att vara transsexuell och gå på ett universitet? Jag träffade transkillarna Malte och Kai som båda har utbildat sig på ett av Sveriges större universitet för att samtala om deras erfarenheter.

De har läst olika ämnen men bådas berättelse vittnar om en könsnormativ och homofob studiemiljö.

- Jag passerade som kille men jag vågade inte komma ut för att stämningen var så jobbig. Däremot var jag tvungen att komma ut för mina lärare på grundavminapersonuppgifter. Till alla nya lärare var jag tvungen så att de kunde ändra namnet på uppropsslistor, de flesta lärarna verkar inte förstå hur viktigt jag tyckte att det var, berättar Malte.

Att man har ett annat juridiskt namn är problematiskt, speciellt i en byråkratisk miljö som ett universitet. Även om det är svårt för många att förstå så är det inte bara ett namn, det är en könsroll, det är livsförväntningar som många transpersoner inte kan relatera till.

Men för att få bära ett namn som räknas vara ett traditionellt mansnamn, som Malte, behöver man diagnosen transsexualism och statens godkännande, vilket Malte inte har än.

Det räckte inte att Malte bad sina lärare att ändra namnet utan han var tvungen att dra större delar av sin livshistoria vilket är minst

sagt utlämnande.

Att det uppstår administrativa problem på universitet är kanske inte så förvånande. Men när dessa på ett så våldsamt sätt påverkar den enskilde studentens studiemiljö så blir det svårt att just vara student.

- Personliga berättelser tog väldigt stor plats på mitt utbildningsprograms första termin och det var en stor skräck för mig att inte ha tillträde till undervisnings-tillfället, berättar Kai.

Att använda sig av undervisningsmetoder som möjliggör för samtliga studenter att delta borde vara självklart i offentlig utbildning. Självklart finns det en massa situationer där det uppstår friktion i universitetsmiljön.

- Det sociala sammanhanget, menar Malte att det skulle handla om.

En lösning på det problemet skulle vara tydliga gränser.

- Man sätter gränser kring en rad saker som lärare som till exempel sexism men man gör inte det kring transfobi ¹ för att man

¹ **Transfobi** är en ideologi eller en medveten uppfattning eller värdering hos en enskild individ, en grupp eller ett helt samhälle som ser negativt på transpersoner eller det som avviker från normer om kön. En ideologi, som transfobi, kan vara omedveten och inte illa menad men ändå kännbar för den som drabbas. Transfobi yttrar sig ofta i form av att vissa människor erfar olust och kan därför reagera

inte tror att trans finns, speciellt inte på konkreta kroppar som är närvarande i rummet, säger Kai.

Att tillåta en tydlig transofob studiemiljö inom universitetsutbildningar sänder inte bara tydliga signaler till transpersoner om hur samhället ser på dem utan det sätter också en stor press på transpersoner som håller på att utbilda sig. Det blir svårt att existera i ett sammanhang där man inte ska finnas.

- Vi pratade om transpersoner en gång och då pratade vi om "dem". Både lärarna och studenterna gjorde det. Det blev jättekonstigt för min lärare visste ju att jag var transsexuell, berättar Malte

Att göra människor till De andra är en taktik som länge har använts av personer i det svenska samhället för att slippa prata om transpersoner. Genom att hävda att det rör sig om en liten grupp, ibland bara en promille, används

känslomässigt med till exempel skam, obehag eller rädsla eller negativa attityder. Andra uttrycker mer fientliga känslor som ilska och ogillande, och förakt och avsky kan också förekomma. Ibland manifesteras transfobi genom diskriminering och/eller avståndstagande eller som nedsättande, skämtsamma anmärkningar och vitsar om människor gentemot personer som utsätts för den. Det värsta uttrycket transfobin tar är hat som resulterar i hot om våld, oprovocerade överfall och mord, även kallat hatbrott.

detta som ursäkt för att ens erkänna att det finns transpersoner. Inom medicinvärlden går man till och med så långt att man väljer att kalla transsexualism för en störning. Vilket vittnar om en anmärkningsvärd syn på annorlundahet och en horribel människosyn. Kunskapen är låg och som en följd av detta osynliggörande har det knappt forskats om transpersoner. Man vet i Sverige inte ens uppskattningsvis hur många procent av befolkningen som är transpersoner.

- På min utbildning reagerade flera personer med löjeväckande. Det är svårt att ta plats som transperson när man känner sig osynliggjord och inte har någon att dela den upplevelsen med, säger Kai.

Det är väldigt skrämmande att en hel grupp människor som transpersoner och individerna Malte och Kai ständigt kan diskrimineras och behandlas illa så öppet. Båda befinner sig i en maktlös position, då de som transsexuella är fast i den bedömningsituation som universitetsutbildningen innebär, där de hela tiden måste leva upp till medelklassiga, heteronormativa föreställningar om kön. Dessa föreställningar tolererar dessutom bara att det antingen finns kvinnor eller män. För både Kai och Malte innebar denna upplevelse att de valde att avsluta sina studier tidigare. Det fanns inte heller någon diskrimineringslagstiftning de kunde använda sig av för att anmäla universitetet i fråga. Transpersoner är inte en del av den relativt bra diskrimineringslagstiftning som finns i Sverige idag. Än en gång förnekas transpersoner en grundläggande rättighet – rätten att få existera.

ANDY CANDY är journalist och medverkar regelbundet i "kom ut". Andy är magisterstuderande i genusvetenskap och examensuppsatsen "Förvägrad existens" handlar om unga transpersoners livssituation.

SFG

EN STUDENT-RÖRELSE I TIDEN

text LINDA ELSTAD

Året är 2007. Det är alltså det sjunde året med SFG som formell organisation. Det är också 2007 som i femte året med Likabehandlingslagen (eller Lagen om likabehandling av studenter i högskolan, 2001:1286). Hur står det då till på svenska lärosäten idag? Och var står SFG idag? Vart är vi på väg?

Åren som följt på SFG:s bildande har inneburit stora förändringar för högskolan och dess studenter. Mängden studenter som passerar genom högskolan har ökat under många år, genomsnittsåldern förskjutits, det talas om breddad rekrytering och kvalitet i högre utbildning. Sedan 2002 har alltså Likabehandlingslagen funnits, och sedan dess har det också talats om likabehandlingsplaner, -råd, -kommittéer, -handläggare och mångfaldssamordnare, -dagar, och -perspektiv. Sedan 2002 har studenter haft möjlighet till skydd mot diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning eller könstillhörighet. Sedan 2002 har SFG bevakat Likabehandlingslagens tillämpning och efterlevnad, som en av flera aktörer. Finns det fortfarande behov av SFG som organisation?

Vi ser att högskolor och studentkårer har lärt sig en hel del om Likabehandlingslagens användningsområden, styrkor och svagheter, begränsningar och möjligheter. Dessa fem år har varit delvis turbulenta, under 2003 anmäldes en stor del av landets lärosäten till HomO och JämO både av SFG och SFS (Sveriges förenade studentkårer) för att man inte uppfyllde lagens krav om handlingsplaner för att förebygga diskriminering. Idag ser det ljusare ut, de flesta lärosäten har någon form av handlingsplan, även om de skiftar både i innehåll och ambitionsnivå. Vi vet dock att just sexuell läggning och könsidentitet inte är prioriterade frågor, något som SFG:s kartläggning "Den tysta högskolan" under våren 2006 visade alltför tydligt. Det finns också goda exempel där man till exempel har handlingsplaner för varje diskrimineringsgrund, vilket omöjliggör att någon av dem "glöms bort".

Aktuella siffror från SFS "Studentbarometer 2007" visar att över 40 % av landets studenter inte känner till Likabehandlingslagen eller dess innebörd och att 2/3 inte vet var de ska vända sig om trakasserier eller diskriminering inträffar. Det visar på flera saker, delvis på misslyckande i informationskampanjer från lärosätenas sida, men är också delvis ett resultat av det korta minne som studentpopulationen har, i och med den höga omsättningen på personer i den högre utbildningen. Siffrorna visar att omfattande informationsinsatser fortfarande behövs, och kommer att behövas en lång tid framöver. De visar också att SFG, och SFS, fortfarande har stora utmaningar framför sig i kampen för en jämlik högskola. De visar på behovet av SFG som organisation, om behovet av medlemsföreningarna runt om i landet som ständigt påminner om att alla studenter inte följer de föreskrivna normerna!

Och, om du skulle råka ut för trakasserier eller diskriminering, kontakta din gaystudentförening, SFG:s styrelse eller din studentkår för stöd. Du kan också kontakta lärosätet direkt, det ska alltid finnas någon med uttalat ansvar för likabehandlingsfrågor. Det finns också möjlighet att kontakta HomO eller JämO för råd och hjälp.

För närmare detaljer om SFG:s historia rekommenderas Wannabe nr 11. Finns att ladda ned på www.gaystudenterna.se eller beställ från kansliet, info@gaystudenterna.se.

SFG:s utredning "Den tysta högskolan" från 2006 finns också på www.gaystudenterna.se.

För mer information om Studentbarometern 2007 i sin helhet, besök www.sfs.se.

LINDA ELSTAD är omvald förbundsordförande för 2007 och har verkat inom SFG sedan våren 2004.

Linda, i bakgrunden H      Goudin, Europaparlamentariker f  r Junilistan.

Mottagning på svenska ambassaden i Warszawa. Linus Hedlund, RFSL Ungdom, Linda Elstad, Maris Sergejenko och Johan Spolander från RFSL Ungdom.

Inför Priden, Martin Engman, HBT-socialdemokrater, Johan Spolander, RFSL Ungdom, Linda Elstad, Maris Sergejenko, RFSL Ungdom, Linus Hedlund, RFSL Ungdom.

EU-minister Cecilia Malmström i samspråk med Hillevi Larsson och Magdalena Streijffert, riksdagsledamöter f  r (s).

Polis och motdemonstranter.

Bilder från Warszawa Equality Days 2007 (t.v.) och Riga Friendship Days Riga Friendship Days 2007 (t.h.)

foto: CAMILLY NYLUNDH

Ett band med en hälsning från Mona Salin visas på mottagningen för internationella gäster.

Motdemonstrant som springer efter bussen och   r arg.

Delar av den svenska delegationen i parken där paraderna h  lls (Det var för hög säkerhetsrisk att paradera genom staden så vi gick runt i en inh  ngnad park i stället) Linda från SFG och Felix från RFSL Ungdom håller i en svensk flagga.

Präster i parken.

Människor som pekar tummen ner när vi sitter i bussarna som ska evakuera oss bort från parken.

På väg till flyget som ska ta oss b  m tillh  mmas med RFSL Ungdom och Katrin Norrgård från (fp).

Kravallutrustad polis utanför parken.

transpersonen

DEN OSYNLIGA SAMHÄLLSMEDBORGAREN

text EWA-CHRISTINA W. SANDGREN foto MARIA WALLIN

Träffade en ytlig bekant idag, som undrade vad jag sysslade med nuförtiden. Berättade kort runt min studie/yrkessituation och nämnde att jag just var på gång att skriva denna artikel. Bekanten reagerade med att stirra skeptiskt på mig några sekunder under tystnad men vips så strålade ett igenkännande leende på dennes läppar:

- Jaha, du ska skriva en artikel om After Dark; sa min bekant.

Att på stående fot där och då ta samtalet om hur begreppet transperson kan förstås, att dragqueens och transpersoner inte kan sägas vara detsamma, framstod inte som ett realistiskt scenario. Jag vill istället tala till alla gamla bekanta, mina och dina, genom denna artikel och diskutera hur jag förstår transpersoners situation i samhället idag. Ja, hur många därute kan ärligen säga att de förstår innebörden av begreppet transperson? Hur många transpersoner får chansen att delta i samhällets alla skikt med hela sin personlighet? Hur många har fått ta del av en transpersons berättelse om livet i vårt på ytan så jämlika Sverige?

Ja, hur jämlikt är egentligen Sverige? Varje dag kan man runt sig se och höra försvarstal om hur jämställda svenskarna är. Men gäller denna artikulerade jämlikhet även för transpersonen och handlas

det i enlighet med den jämlikhet som påstås vara en grundsten i den svenska själen?

När det talas i termer som mer eller mindre jämlikt tycker jag att man tappat spåret i vår jämlikhetssträvan. Hur uppfattar då jag transpersoners situation i samhället?

Ja, jag skulle vilja formulera det så här: Den bekännelse och kategorisering avseende könslig tillhörighet och sexuell läggning, som bland annat används för att typbestämma människor i omgivningen, får betydelsen av ett förtryck. Ett förtryck där individen tvångskategoriseras utifrån den av omgivningen uppfattade könstillhörigheten och där individen tvingas in inom rigida ramar för hur kön får uttryckas. Detta förtryck är något som många i samhället kan sägas vara delaktiga till att medskapa i vardagen.

Minsta tecken på att en individ på något sätt försöker överskrida dessa kategoriseringens ramar, uppfattas av omgivningen som ett hot. Hotet består, enligt min uppfattning, i att individer som genom att överskrida de av samhället satta normativa gränserna i sina försök att leva sina liv i harmoni med sig själva, kroppsligt och själsligt, hotar att rasera det dualistiskt och dikotoma tankemönster som kommit att

normalisera allt från hur vi delar in färger, smaker men också hur vi delar in människor utifrån sina motsatser.

Dock ser jag en stor fara med att tala om detta disciplinerande eller detta förtryck i termer som strukturellt förtryck utövat av samhället.

Skrivningar i dessa termer kan lätt leda till att samhället ses som en stor organism som existerar oberoende av människan och vars existens skapar människan och de samhälleliga kategorierna. Detta anser jag vara ett enkelt sätt att skyffla över allehanda ansvar på något diffust så att individen slipper fundera över vilken roll denne själv spelar i detta disciplineringsarbete. Det är, enligt mig, ett fegt sätt att förhålla sig till problem rörande samhälleliga kategoriseringar som låter individen slippa undan sitt ansvar alltför lätt.

Det förtryck jag uppfattar utövas mot transpersoner i samhället skulle jag vilja artikulera som ett av de mer skrämmande sätten att utöva makt på. Den tystnadens härskarteknik som råder just nu, bland annat när det gäller transpersoner, ser jag som ett slags moment 22. Transpersoner bemöts med en kompakt tystnad, en tystnad som det är svårt att försvara sig mot. Om inte transpersoner artikuleras och tillåts artikulera

så förnekas deras existens och om någon inte anses existera, hur är det då möjligt att försvara sig? Hur replikera tystnaden? Jag skulle vilja knyta till vad bland andra teoretikern Michel Foucault (2002) skrev rörande individers möjlighet att positionera sig i sociala sammanhang. Han uttryckte det som så att så länge det finns någon eller något att positionera sig emot så finns det alltid också en möjlighet till förändringar i dessa positioner. Men om detta någon eller något saknas, kan vi inte positionera oss alls. För att låna ett uttryck från Astrid Lindgrens Vildvittor i filmen om Ronja Rövardotter (1984) för att belysa hur jag förstår detta: "Syns inte Finns inte". Om

samhället inte tillåter artikulerande runt transpersoner och så länge man blundar för transpersoner, så förnekas också transpersoners rättmätiga existens!

Allt i samhället och även dessa kategorier, varav transpersoner kan förstås vara en, skapas av alla individer i ett samhälle.

Därmed har alla tillsammans ett individansvar till hur man genom sitt artikulerande, agerande och sin brist på engagemang låter dessa kategorier blomstra och förgöra den enskilde individens möjlighet att forma sitt eget könsliga och sexuella uttryck oberoende av dessa skapade gränsdragningar.

Problematiken runt transpersoner har länge setts som

ett medicinskt spørsmål eller en problematik knuten till sexuell läggning. Detta synsätt måste var och en på individnivå ansvara för att försöka komma förbi genom att kritiskt reflektera över ens eget agerande och artikulerande. Det är dags att se vari problemen ligger! Problematiken ligger inte inom individen utan kan nog sägas vara lättare att spåra till alltför stelt konstruerade kategorier. En annan del av problematiken kan sägas vara människans behov av att genom kategorisering kunna värdera och bedöma individen. Det talas om att ca 5 % av den svenska befolkningen har någon typ av transkoppling och det innebär att de flesta någon gång borde ha

tänkt runt könskategoriseringarnas begränsningar eller stött på någon med en mer eller mindre uttalad transidentitet. Om nu de flesta som någon gång upplevt en önskan att överskrida de könsliga kategoriseringarna inte vågar gå ut och tala om detta, vad beror detta på? Ett diffust samhälleligt förtryck? Eller en upplevd motvilja på individnivå?

Den tystnadens härskarteknik som utövas mot transpersoner

I den granskning av kurslitteraturen på lärarutbildningen som jag nyligen slutfört (W Sandgren, 2007), fann jag att det inom de gemensamma delarna av de blivande lärarnas kurslitteratur helt saknas ett inkluderande av såväl transpersoner som homo- och bisexuella. Detta finner jag vara skrämmande, hur dessa blivande samhällsfostrare rustas när det gäller att tänka runt och bemöta individer med en annan sexuell

”Därmed har alla tillsammans ett individansvar till hur man genom sitt artikulerande, agerande och sin brist på engagemang låter dessa kategorier blomstra och förgöra den enskilde individens möjlighet att forma sitt eget könsliga och sexuella uttryck oberoende av dessa skapade gränsdragningar.”

upplever jag kunna spåras likaväl till den queera rörelsen som det heteronormativa samhällsskiktet.

Även inom den queera rörelsen upplever jag att det råder en tystnad och många gånger en okunskap om vad det innebär att vara positionerad inom gruppen transpersoner. Det är dags även här att man öppnar upp sina sinnen och tillåter många andra sätt att uttrycka en persons identitet än de man format utifrån den uppfattade biologiska manligheten och kvinnligheten. Det är dags att bryta tystnaden runt transpersoners situation såväl inom det officiella rummet som den privata sfären. Och framför allt tycker jag att det är dags att se förbi de så kallade strukturerna i samhället och fokusera på individerna som står där bakom. Alla vi individer som skapat dessa strukturer och kategorier har också förmågan att riva dem.

läggning än heterosexuell och/eller individer med en transidentitet? Om blivande lärare tillåts gå igenom en hel utbildning utan att eventuella homofobiska inställningar ifrågasätts och om dessutom dessa skickas ut i arbete med en stor okunskap om vad trans innebär, hur kan vi då tala om demokrati och jämställdhet? Dessa blivande lärare skall på uppdrag av samhället fostra våra barn och ungdomar till goda samhällsmedborgare som förväntas föra vidare de av samhället uttalade värderingarna. Vad innefattar dessa värderingar? Ett exkluderande av vissa individer eller ett inkluderande av alla individer?

Låt oss alla gå ut i det vackra Sommarsverige och ifrågasätta vår egen roll i detta kategoriseringarnas spel och i de begränsande strukturer vi möter i vår vardag.

Låt oss stanna upp och fråga oss själva: Vad kan jag göra idag för

att bemöta mina medmänniskor på ett respektfullt och öppet sätt, oavsett könslig tillhörighet eller sexuell läggning? Hur kan jag i min vardag utmana och motverka förtryck mot individer och grupper som idag grasserar i vårt samhälle? För har vi inte alla kraften och förmågan att förändras och förändra?!

EWA-CHRISTINA W SANDGREN är en fyrbarnsmor som just avslutat sina studier i Pedagogik och D-uppsats med fokus på genusfrågor och då specifikt transpersonens situation, vid Umeå universitet.

Framtidsplanerna innehåller en strävan att forska runt transpersoners situation i samhället och hennes mål är att även transpersonerna skall inkluderas inom den pedagogiska genusforskningen.

Referenser:

Foucault, Michel. (2002). *Sexualitetens historia 1 viljan att veta*. Göteborg: Daidalos förlag.

Lindgren, Astrid. (1982). Filmatisering av boken *Ronja Rövardotter*, 1984, SF film.

W Sandgren, Ewa-Christina. (2007). "Syns inte, Finns inte" - hbt-gruppens synlighet i normskapandet inom lärarutbildningen. (Uppsatsarbete på D-nivå i pedagogik). Pedagogiska institutionen, Umeå universitet 901 87 Umeå.

W Sandgren, Ewa-Christina. (2007). *Norm eller heteronorm? - En granskande analys av kurslitteraturen på lärarutbildningen ur ett hbt-perspektiv*. (Rapport på uppdrag av Umeå studentkår & Homobis). Umeå studentkår, Umeå universitet 901 87 Umeå.

text MIKA NIELSEN

På närmaste café jag hittar beställer jag en kaffe och lägger den just inhandlade 752 sidor feta *The Transgender Studies Reader* på bordet. Kaffet glöms bort när jag glupskt bläddrar genom de femtio bidragen i antologin där transpositionerna får vara centrum och för en gångs skull slippa förenklas och bli utvisade till en tillvaro i marginalen för vad som (normativt) anses viktigt.

Medan Katrine Roen kritiserar nittiotalets transteoretiserande för dess etnicitets- och rasnormsblindhet, ifrågasätter Emi Koyama vita medelklass post-op MtFs rätt att utfärda ”no-penises”-policies. Text efter text ger sitt bidrag till att destabilisera cis-normativiteten och visa vad som händer om man låter berättelserna ta sin början från en annan plats än vad som ofta görs. Mycket

utrymme fylls med att koppla hur olika maktsystem hänger samman och speciellt när det gäller kön, etnicitet och ras.

Kikar igenom några gamla artiklar jag skrev, bland annat för Wannabe, för ett gäng år sen som aktiv i gaystudentrörelsen. Skulle idag gärna tipexa en massa, till exempel alla ord som beskriver hbt-personers erfarenheter genom att visa hur enkelt allt är, typ: ”Det här är sexualitet förstår ni och det är lika med sexuell läggning. Och det där där borta, det är trans och det har inget med det där första att göra.” Skulle också vilja lägga till formuleringar som saknas, komplicera bilden. Visa att det inte alltid alls är sådana vattentäta skott mellan sexualitet, kön och genus. Göra tydligt att identiteter kan rymma en rad olika typer

av erfarenheter där sådant som fångas in genom begrepp som ’sexuella läggningar’ utgör vissa typer av ett helt batteri av möjliga sexuella identiteter. Påminna om att avvikarfokuset inte får osynliggöra normpositionerna och maktsystemen som ringar in dem. Och såklart knyta det till andra maktkartor.

I den allt mer ekonomiserade akademiska kunskapsindustrin, är utrymmet för avvikarberättelserna begränsat. Knappt ens de där förenklade berättelserna som jag önskar tipexa får plats. Frågan är vad det får för konsekvenser. Stephen Whittle skriver i förordet till de 752 sidorna att ”A trans person might be a butch or a camp, a transgender or a transsexual, an MTF or FTM or a cross-dresser; they might, in some parts of the world, consider

themselves a lady boy, katoey, or even the reclaimed Maori identities whakawahine or whakatane.”¹ Hur ofta kommer egentligen dessa eller andra könsavvikaridentiteter fram när det berättas om och beforskas kring vad kön handlar om?

Anna-Clara Olsson skriver i inledningen till *I den akademiska garderoben* om avsaknaden av heteronormskritiskt perspektiv inom högre utbildning: ”På mer teoretiska utbildningar brister man i vetenskaplighet när man utgår från ett felaktigt antagande (att alla är heterosexuella) i forskning och undervisning. Såväl metodval som utformning och genomförande av undersökningar och tolkning av material påverkas av forskarens antaganden och föreställningar. Den stränga åtskillnad som görs mellan vardagskunskap och vetenskap i teoridiskussioner försvinner ofta spårlöst när de teoretiska modellerna ska möta verkligheten i skapandet av empiri.”²

Man kan fråga sig vad vi egentligen ska med allt det där vetenskapliga till och vad poängen är om premisserna är tokiga, i stil med; ”Den här kunskapen utgår från att alla människor lever i enlighet med normerna kring kön! Eh, okej men guess what, alla gör inte det, serru!” Det blir helt klart mycket kunskap som inte lever upp till högskolelagens (1992:1434) ord om att ”högre utbildning skall vila på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet”, ”verksamheten skall avpassas så att en hög kvalitet nås,

¹ Whittle, 2006, *Foreword*, ur Whittle, S – Stryker, S, *The Transgender Studies Reader*, Routledge, s. xi.

² Olsson, 2004, s. 11. Olsson fokuserar framför allt sexualitetsaspekter av heteronormativiteten.

såväl i utbildning som i forskning” och ”i högskolornas verksamhet skall vetenskapens trovärdighet och god forskningssed värnas”.³

Hur maktstrukturer och de mänskliga villkor, identiteter och positioner som hänger ihop med dessa, ska förstås är såklart inte något neutralt. För egen del håller jag med Chandra Talpade Mohanty när hon säger att det är människor med privilegier som kan unna sig att ha uppfattningen att positioner inte spelar någon roll.⁴ Här kommer Mohanty in på ett annat problem med en skev kunskapsproduktion, nämligen det politiska. Också Olsson resonerar kring att överordnade grupper i samhället skapar en hegemonisk diskurs inom akademin och fungerar som utgångspunkt för vilka levda erfarenheter som lyfts fram och förstås. Iris Marion Young kopplar samman de här normativa reglerna för rätt och fel sätt att vara människa på och en utgångspunkt i att alla följer normerna (och därmed en svårighet att greppa annat), med olika former av förtryck. Young särskiljer fem olika former av förtryck: kulturell dominans, våld, exploatering, maktlöshet och marginalisering.⁵

Varför är då de politiska och vetenskapliga problem som följer på universella svar utifrån begränsade normativa erfarenheter om vad som kan utgöra mänskligt liv ett stort problem för akademin? Rättvisa och arbete mot förtryck är för min del det enkla och självklara sättet att

³ <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19921434.HTM>, 2007-06-25.

⁴ Från hennes anförande på Söd-
ran i Stockholm 070613.

⁵ Young, 2000, *Förtryckets fem ansikten* ur Young, *Att kasta tjejkast*, Atlas.

Faktaruta:

Cisnormativitet - antagandet om att människor lever i enlighet med normerna för det kön som registrerats för en person vid födseln. Cisperson är den som inte är transperson.

MtF - Male to female. (FtM - Female to Male)

Post-op - Post (efter) operation

svara på den frågan. Med de allmänna resurser som finansierar utbildning och forskning inom högskolan är det också högst rimligt att verksamheten syftar till att hjälpa oss att besvara de frågor vi formulerar i samhället vid en viss tidpunkt, hjälper oss att främja viktiga värden. Pia Laskar uttrycker detta på liknande sätt när hon i förordet till den svenska översättningen av Mohantys *Feminism utan gränser* presenterar författarens centrala idéer: ”forskning bör skapa emancipatorisk kunskap, det vill säga frågorna bör ställas så att

forskningens resultat kan användas av de förtryckta för att förändra maktordningar.”⁶

För den som framför allt är intresserad av ”vetenskap för vetenskapens egen skull”, torde det dock vara minst lika intresserad av att blottlägga bland annat de cisnormativa mallarna som den största delen av kunskapandet bygger på.⁷

6 Laskar, 2006, *Förord*, ur *Feminism utan gränser*, s. 013, Tankekraft.

7 Tack Mathilda Piehl för synpunkter.

Foto: Linnea Ornstein

MIKA NIELSEN kommer från studentrörelsen och har varit aktiv inom SFG.

I slutet på vårterminen 2006 kom den tredje och slutgiltiga tryckta versionen av en utbildningsgranskning utifrån kön, sexuell läggning, etnicitet, religion och funktionshinder gjord av sjuksköterske- och läkarstudenter på Karolinska Institutet¹. Rapporten belyste en hel del brister i situationen på KI när det kommer till lagen om likabehandling av studenter i högskolan. Könssstereotyper förmedlas på undervisningen, man utgår från mannen som norm, hbtq-personer osynliggörs. Kanske är inte KI så mycket bättre än andra lärosäten, i alla fall inte när det kommer till jämlikhet. Hur som helst så har KI som ett resultat av detta för året 2007 budgeterat en hyfsat stor summa pengar till studentgrupper på institutionen som arbetar med jämställdhet.

Det kanske inte är helt okänt att KI anser sig vara ett av de modernaste universiteten i Sverige och ofta stoltserar över sin excellens i forskning. Men att vara

¹ *Vidgade perspektiv i utbildningen*, Stockholm: Medicinska Föreningen och Karolinska Institutet, 2006. Finns tillgänglig online på ki.se/content/1/c4/04/47/VidgadePerspektiv_tredjetryckningen_2006.pdf

modern i Sverige innebär förstås också att man måste vara jämställd. Förmodligen är det denna intersektion mellan jämställdhetsdiskursen och modernitetsdiskursen som har lett till att den kritik som granskarnas rapport presenterade har fått ett sådant gehör att det genast budgeterades extra pengar till jämställdhetsorganisationer på institutionen. Ty, om så KI hade världens främsta forskare i medicin skulle ju inte många tro att KI var ett modernt universitet om det samtidigt också var känt för att vara uttalat ojämnt.

Vad görs på din högskola eller ditt universitet och vad kan du göra? Har det gjorts liknande undersökningar på ditt lärosäte? Finns det en gaystudentförening? Om inte kanske du vill starta en lokal gaystudentförening för att vidga perspektivet i jämställdhetsarbetet? Mer information om hur man kan gå tillväga hittar du på www.gaystudenterna.se. Eller kontakta förbundets vice ordförande på vordf@gaystudenterna.se.

VINCENT LEE är med i lokalföreningen Queerolinska på Karolinska Institutet. Han är chefredaktör för denna tidning och njuter i skrivandets stund av sitt andra sommarlov på Läkarutbildningen.

KONSTEN ATT

välja studentkår

text PÄR WIKTORSSON

Kårobligatoriet är på väg att avskaffas. Det gör att studentkårerna vid universitet och högskolor inte längre kan ta sina medlemmar för givna. Nyttan av ett medlemskap måste motiveras bättre för studenterna. För många studenter är det viktigt med en mindre heteronormativ högskola och en bättre situation för hbt-studenter. Jag tänker nu vara fräck och utgå från att du som läser detta är en av dem och komma med några tips på vad du kan tänka på när du funderar på att gå med i en studentkår, när du får möjlighet att välja.

1) Har studentkåren en uttalad åsikt i frågor som rör hbt och heteronormativitet? Vad har kåren i så fall tagit ställning för? Kolla noga så att det inte bara rör sig om några få fluffiga formuleringar i ett åsiktsdokument utan om en mer genomtänkt analys bakom

ett tydligt ställningstagande. Titta särskilt efter ett normkritiskt och självkritiskt förhållningssätt, så att det inte bara handlar om ”vi ska vara snälla mot homosarna”, utan mer av ”vi har de här problemen som vi vill bekämpa för att nå det här målet”. Ytterst viktigt är också hur studentkåren visar upp sina åsikter och om de markeras i offentliga sammanhang. Det är lätt att ta ställning på papper, men det gäller att också kunna ta en diskussion eller ge ställningstagandet plats i det offentliga rummet.

2) Arbetar studentkåren aktivt med frågor som rör hbt och heteronormativitet? Kankåren peka på några särskilda aktiviteter? Finns frågorna med som ett perspektiv i all verksamhet? Visst är det bra om det finns någon eldsjäl som fixar med olika aktiviteter och har särskild kompetens, men förändringsarbete fungerar bäst om det även är en del

av den ”normala” verksamheten och inte är ett sidospår. När du gör din utvärdering av kåren kan det vara bra att inte bara prata med den som är ansvarig för frågorna (om det finns någon sådan) utan även andra kåraktiva – deras svar kan säga en del om hur väl arbetet med hbt och heteronormativitet är etablerat i organisationen.

3) Vad skickar studentkåren för signaler med hela sin verksamhet? En del kårer kan hamna i fällan att å ena sidan ha åsikter kring och ett utvecklat arbete med hbt och heteronormativitet, men å andra sidan ha verksamheter som snarare upprätthåller den heteronormativa ordningen. Se särskilt upp med studentikosa aktiviteter. Kolla så att kåren har ett medvetet förhållningssätt till de studentikosa traditionerna och har anpassat dem till nutiden om de använder sig av dem. Traditionerna

kommer nämligen från en historia som i hög grad präglas av exkludering, sexism, homofobi, transfobi och rasism. Det gör att stereotypiserande baler, dam- och herrmiddagar förekommer, liksom kränkande sittningssånger. Lyssna på magkänslan. Du kanske till och med föredrar en kår som inte pysslar med studentikosa aktiviteter.

4) Har studentkåren hjälpt öppna hbt-studenter någon gång? Ett sätt att titta på vilken legitimitet kåren har i frågor om hbt och heteronormativitet är att undersöka om hbt-studenter vänt sig till kåren med problem och vilken hjälp de i så fall har fått. Särskilt intressant, i det här fallet, är det förstås med problem som är kopplade till att studenterna är just hbt-personer. Lyssna i så fall på vad kåren har lärt sig av de erfarenheterna. Har studentkåren inte hanterat några sådana problem så kolla hur de resonerar kring att ingen vänt sig till dem.

5) Finns det öppna hbt-personer bland de kåraktiva? Om ja, på vilka positioner i kårens organisation? Om inte, gör kåren något för att förändra situationen? Håll utkik efter självkritik här. Det är inte hållbart om kåren bara hänvisar till att man har kontakt med andra organisationer där det finns öppna hbt-personer, utan att fundera över hur den egna organisationskulturen är exkluderande och inkluderande.

6) Arbetar studentkåren med ett intersektionellt perspektiv? Var noga med att din eventuella kår inte ser att man ska arbeta med olika diskrimineringsgrunder separat. Det går att fokusera på olika typer av diskriminering, men

det måste göras med respekt för att ingen människa till exempel bara är sitt kön eller sin sexuella läggning. Jag kan till exempel vara heterosexuell kvinna, vilket gör att jag i många sammanhang är mindre diskriminerad än en homosexuell kvinna, även om vi båda ofta diskrimineras på grund av vårt kön. Acceptera alltså inte till exempel argument som ”vi arbetar med jämställdhet nu, för att sedan arbeta med diskriminering på grund av sexuell läggning”. Någon med den inställningen bedriver inte ett seriöst arbete och säljer i praktiken alltid ut någon som inte passar in på normen om den vite heterosexuelle, medelålders, funktionsobehindrade mannen från högre klass.

Sedan kan det förstås vara så att du redan är aktiv medlem i en studentkår och förmodligen kommer att fortsätta vara det. Många som är aktiva i gaystudentrörelsen är ju också kåraktiva. Då kanske du kan se tipsen ovan som något som din kår kan arbeta med för att rekrytera medlemmar efter kårobligatoriets avskaffande. Förmodligen har ni redan börjat fundera över hur ni ska förändra er organisation och kanske kan tipsen vara till hjälp.

Oavsett om du är en student som kommer att välja att gå med i en studentkår eller inte, eller om du är kåraktiv och kommer att fortsätta vara det, så tänk på att det förmodligen inte finns någon som i dagsläget som kan lämna perfekta svar på mina frågeställningar och påståenden. Allra viktigast kanske det är med en positiv inställning. Kanske är det värt att vara medlem och aktivt engagerad i en studentkår

som inte gör så mycket vad gäller hbt och heteronormativitet, men som vill göra det och som är beredda att satsa resurser på det. Kanske hittar du en plattform för en massa roligt och viktigt förändringsarbete och ibland måste man trots allt ta ansvaret i egna händer.

Studentkårerna har spelat en viktig roll för att förbättra situationen för alla studenter. Kårerna sitter på mycket makt. En student idag har många rättigheter och möjligheter som kommit till tack vare studentkårernas idoga arbete. Jag hoppas att många kommer att fortsätta engagera sig i studentkårerna och att det går att bygga en stark, inkluderande studentröst efter kårobligatoriets avskaffande. Förhoppningsvis är du en av dem. Utan en stark studentröst finns ingen motvikt till högskolans maktmän, såsom de som utgör 82 % av alla professorer. Jag vill i alla fall inte att de ska få styra och ställa ostört och hyser ingen större förhoppning om att de ska reformera den heteronormativa högskolan på egen hand.

PÄR WIKTORSSON har varit vice ordförande för SFG och studentkårsaktiv på olika sätt. Idag sysselsätter han sig bland annat med ett eget företag som arbetar med jämlikhetsfrågor.

a life-changing experience

text ÁSTA ÓSK foto LINDA ELSTAD

SFG welcomed 40 students from 8 countries to Stockholm on the 21st of June. They stayed for a week and participated in SFG's conference, *A Queer Perspective on European Students*, supported by EU's Youth in Action Programme.

This was the third annual conference held within the framework of ANSO, Association of Nordic LGBTQ Student Organizations, where SFG is one of the members. Until now, ANSO conferences have only had participants from the member organizations of ANSO. This conference was therefore groundbreaking for ANSO, since organizations from the Baltic region and Poland were now for the first time invited to take part. Members of Mozaika from Latvia, Lithuanian Gay League (LGL), and Campaign Against Homophobia (KPH) from Poland amounted to almost half of the conference participants.

The official theme and aim of the conference was to explore queer and heteronormativity and connect it to higher education. Experienced lecturers were brought in to educate about key concepts like heteronormativity, intersectionality, feminism, etc. SFG's own experts, Pär Wiktorsson and Sofia B. Karlsson, explained how and where heteronormativity decreases the quality of higher education, and gave advice on how to for example analyze and deconstruct heteronormative literature. The toolkit *A helping hand in deconstructing heteronormative literature* was mass-

produced after many requests and distributed to very eager and motivated participants. (Also available in Swedish: *Liten hjälpreda vid litteraturgranskning*.)

The conference was, however, not only on an academic level. The participants were introduced to RFSL Ungdom's BRYT!, the material for the queer pedagogical method. Alex Fridunger was in charge of the workshops and spread some amazing energy to all the participants. Pelle Hanaeus visited and talked, among other things, about the queer theatre group Kunq, which inspired many in the audience, which in turn will probably lead to the creation of more than one queer theatre group in the Nordic region.

The participants also got to see a bit of the town during visits to HomO and Hallongrottan. We can only hope that Hallongrottan will manage to recover, before Pride, from the shopping-starved Icelanders who almost finished the stocks, being used to only have the choice between a rainbow magnet and a triangle magnet in their own "queer store".

A vital part of the program was to get to know each other's organizations and the situation for queers in the different countries. We heard for example of hate speech in Norway, banned ad campaigns in Lithuania, successful pride parades in Latvia, and surreal Polish politicians.

For many of the participants, the very thing of

learning about queer and heteronormativity was a life changing experience. It doesn't matter if you are from Lithuania or Denmark; learning it's not you and your sexual orientation or gender expression that is the problem, but that the problem lies in the society and its structures, is an enormously empowering experience. It was this new understanding of the world that really brought the participants together, no matter where they were from.

SFG's own drag king experts Anna Olovsson and Sara Nilsson took this self-exploration to an even greater level, by organizing a drag king workshop. It was incredible to see with how much ease many of the ladies transformed into handsome guys, although one or two cavemen came out of it as well. Many of the guys experimented with their own masculinity features, putting on some extra beard etc. Anna and Sara introduced the concept of criss-crossing, i.e. mixing both feminine and masculine attributes. Several participants experimented with that by adding eye make-up to a face with a full-grown beard, be it a "real" one or a made-up one.

The drag king workshop wasn't this easy on everyone. For some it was quite hard, but at the same time a very important opportunity to face and deal with their own transphobia.

The organizers were a bit curious on how some parts of the program would translate across cultures. An inspiring talk was given by Charlie Haldén about polyamory and how she does not let heteronormativity control how many people she is in love with or loves at the same time. For many this was the first time they ever heard about the concept, or that it can perhaps be ok to love more than one person/lover at the same time. The effect was therefore very powerful. Elinore Lindén Strand introduced the PostPorn network, and how porn can actually be made without being oppressive. Neither of these talks seemed to cause controversy,

conference was moved to the activity center Kärsgården, which, although close to the city, is a place where nature can be enjoyed. This was the area where romantic and exciting adventures took place, involving capsized canoes and swimming trips at 3.00 am.

The ambitions and expectations for this conference were high. Its organizers had high hopes of making something new and great. The result was even more successful than we ever had dreamed of. Although with different backgrounds, the participants managed to form an amazing queer group spirit, which we hope will last and live on throughout the upcoming ANSO events.

This conference is only the beginning. Tons of ideas for new projects to carry out together were born, and already we know that we will meet again at an ANSO study session in Budapest in April and then at ANSO's next annual conference, in Reykjavík in August 2008. Check www.anso.dk for further updates.

ÁSTA ÓSK is the president of ANSO, now on her third mandate. She used to be the chairperson of FSS, organization of LGBT students in Iceland for 2 years, and is currently living in Copenhagen.

kom igen

GUBBAR, GUMMOR OCH ALLT DÄREMELLAN!

text CAMILLA NYLUNDH
illustration ANNETTE PERSSON

I år går första veckan i augusti i grönt. SFG har vattnat plastgräset, putsat dojjorna och är redo att visa var sidlinjerna ska dras. Om du besöker SFG:s tält under Stockholm Pride i år så riskerar du med största sannolikhet att hamna på utvisningsbänken. Våra hårda domare visar ingen barmhärtighet och skickar dig på heteronormativitetsläger med Big Boss Coach om det röda kortet åker fram. SFG delar tält med SAIF, Sveriges Akademiska Idrottsförbund och tillsammans är vi Likabehandlingslaget!

Kom in i matchen! Tillsammans med SAIF anordnar SFG även en paneldebatt om hur genus, sexualitet och normer skapas och reproduceras i en akademisk kontext respektive en idrottskontext. Inbjudna är bland andra Håkan Larsson, docent i idrottspedagogik vid Lärarhögskolan i Stockholm. Under veckan snackar SFG också akademisk aktivism. Malin Dahlström, Sara Nilsson och Emma Wallin har gjort revolution på sin institution! Under ett interaktivt seminarium delar de med sig av erfarenheter och tips efter att ha granskat sin egen kurslitteratur på psykologprogrammet i Uppsala ur ett hbt-perspektiv. Dessutom deltar SFG:s förbundsordförande Linda Elstad i en paneldebatt arrangerat av Pol/Balt-nätverket, med representation från Estland, Lettland, Litauen, Polen och Sverige.

Är du bra på att tacklas, göra mål eller helt enkel charma en anfallsspelare? I så fall hoppas jag att du inte heller missar chansen att utmana SFG, SAIF, SACO Studentråd och SFS, Sveriges förenade studentkårer, på fotboll under veckan. En hård match med många

queera inslag, där alla oberoende av sexuell läggning, könsidentitet eller kroppsstyrka är välkomna, planeras nere i Tanto.

I vanlig ordning delar SFG vagn i paraden med den kära sambon SFS. Förra årets rosa tema och slogan "Studenter för kärlek" har lämnat över till mer grön/vita färger, när vi skapar en rullande fotbollsplan där kärring och bögar blir till positiva slagord.

DÄRFÖRFIRAR VI pride

text CAMILLA NYLUNDH

Det händer ibland att jag lämnar min trygga HBTQ/genus/feminist-bubbla och konverserar med människor i den stora världen. Som öppet queer och dessutom arvoderad för att jobba med HBTQ-frågor får jag ofta både förklara och försvara allt som har det minsta med HBT att göra, även om jag skulle råka befinna mig vid granen på julafton, på en klassåterträff eller i en annan kontext som inte kan klassificeras som något annat än ren fritid. Alldeles för ofta kommer frågan varför "vi" egentligen ska fira Pride i Sverige? Med en suck och ett skakande på huvudet deklarerar personen sedan ofta att "det finns minsann ingen heteroparad" och hon eller han (för det har alltid varit en cisperson som helt har anammat ett könsbinärt tänkande) skiner sedan upp som en sol, som om det just varit något mycket smart som sagts. Att hela det samhälle som vi lever i kan liknas vid en heteroparad, verkar vara någonting som personen varken kan eller vill förstå.

Ofta väljer jag då den enkla vägen, jag berättar t.ex. om när jag deltagit på Pridemanifestationer i Riga eller Warszawa och visar bilder på arga nynazister. Jag berättar om polska utbildningsministeriet som inte godkände ett samarbetsprojekt mellan SFG och polska Campaign Against Homophobia, med motiveringen att de inte vill stödja aktiviteter som syftar till att främja homosexuella attityder eller beteenden hos ungdomar. Jag säger att Pride handlar om solidaritet, att det

handlar om EU och om samarbete över gränserna. Känner jag mig riktigt pratglad så slänger jag in något om att Stockholm Pride skapar en frizon för HBT-personer som lever på mindre orter och minsann inte har det så lätt. Det jag säger är inte fel eller osanning på något sätt, men en stor förenkling. Det jag gör är att jag skapar ett "vi" och ett "dom" för att få över den jag pratar med på min sida. Det är "dom" där utländska (eller lantisarna) som blir de "onda". Det är "dom" som skapar en otrygg miljö för HBT-personer medan "vi", helsvenska storstadsbor, blir de goda individerna, de som kanske på sin höjd drar ett bögskämt i bastun men som inte menar något illa.

Det jag egentligen hade velat säga, men väljer att inte göra för att inte bli stämplad som en aggressiv flata som förstör stämningen, är att Stockholm Pride inte skulle bli ifrågasatt över huvud taget om det var helt okej att var homo, bi, trans eller queer. Att normen alltid tar sig friheten att bestämma vad om är okej och att bara det faktum att jag måste försvara mig säger något om våra respektive maktpositioner. Men självkritik är inte det lättaste och om jag ska kunna ha någorlunda "trevligt" när jag träffar de gamla gymnasiepolarna, så får jag vakta min tunga, dra öronen bakåt och stilla se fram emot Pride.

CAMILLA NYLUNDH är förbundssekreterare i SFG och har en bakgrund i GaySha på Södertörns högskola.

BÖG= bänkvärmare?

text SOFIA B. KARLSSON

Årets tema på Stockholm Pride är sport, ett val av tema som kanske inte är helt självklart för alla. Vad har korpenfotboll eller Kajsa Bergqvist med HBTQ- frågor att göra? En hel del vill jag påstå, det är inte en dag för tidigt att sport och heteronormativitet på allvar nämns i samma mening. Inte minst med tanke på att idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse och har en central plats i formandet av unga människors syn på omvärlden och varandra. Vi vet att jargongen inom idrotten inte sällan tar sig heterosexistiska uttryck vilket gör det än tydligare hur viktigt det är att vi tar oss en rejäl titt på vad som egentligen händer på idrottsarenan, i omklädningsrummet eller i sportmedia.

En statisk, heteronormativ bild av hur en manlig lagidrottsutövare ska vara presenteras som den enda önskvärda och möjliga. Stå upp när det blåser och vara lite hård,

gärna som Stefan Schwarz eller Mats Sundin. Tycka om tjejer och vara manlig. Är man annorlunda platsar man inte utan hamnar istället i ett parodiskt program på ZTV. Det är ett sorgligt faktum att det i Allsvenskan eller i hockeyns elitserie inte finns någon öppet homo- eller bisexuell man. En öppen transperson ter sig än mer avlägset. Hur är det möjligt? En del av svaret är att det viktigt inom herridrotten att definiera sig MOT något, de "andra" - bögar, brudarna, blattarna. Det finns en trygghet i att vara lika, och därför blir allt som uppfattas som olika ett hot.

En bög i laget skulle rubba världsbilden att det är "vi mot dom". Och vad skulle egentligen hända när bögen gjorde mål? Skulle det gå att slänga sig ovanpå honom ändå? Förhoppningsvis, annars försvinner en betydande del av tillgången till närhet med

manliga vänner som laget har... För manliga supportrar gäller förstås samma norm som för de manliga lagspelarna - ett beteende som ofta mynnar ut i huliganism. Vuxna män som pucklar på varandra för att de hejar på lag A eller B. Eller att en vanlig man som druckit 15-20 öl tar sig in på planen för att slå ned domaren.

Om vi istället tittar på damidrotten och de aktiva där så tas inte dessa alltid på allvar i sin roll som just idrottsutövare. I hockey-VM får de frågor om naglar och relationer medan de manliga idrottarna frågas ut om målkvoter och tankarna kring andra halvleks utveckling. Detta visar på ytterligare en sida av heterosexismen inom idrotten - kvinnliga idrottsutövare förväntas vara i första hand kvinnliga, även när de är i rollen som tennisspelare. Ett exempel på detta är Martina Navratilova, Wimbledonsegrare

vid ett flertal tillfällen - som ofta benämndes som någon som inte var "en riktig kvinna" eftersom hon var lesbisk och på så sätt inte stannade på rätt sida heteronormen. Och hur är det egentligen med svenska damhockeylandslaget, är de homo allihop - dvs. "inga riktiga kvinnor"?

Heterosexismen blir än mer påtaglig och obehaglig när den uppenbarar sig i sin mest extrema form, då bordeller upprättas i samband med officiella idrottsevenemang. Det blir tydligt vem idrotten är till för och vem

som är överordnad vem. Och ingen inom idrottsvärlden öppnar munnen och säger ifrån.

Jag hoppas att vi kommer att diskutera detta mer i framtiden, att idrotten är lika viktig att se över som skolan - vill vi få bukt med normativiteten och heterosexismen måste vi kasta oss in bland benskydd, vattenflaskor, sportgrodor och suspensoarer - det finns ingen återvändo.

SOFIA B. KARLSSON
är f.d. tennisspelare
och fotbollsspelare.

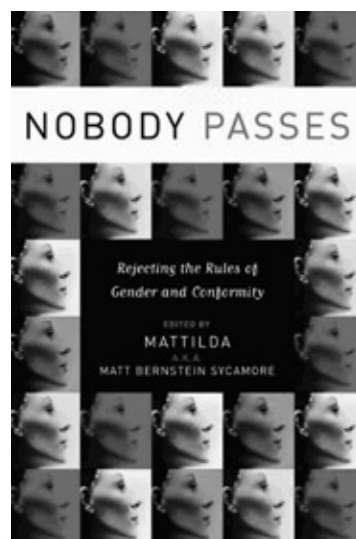
Nobody passes. Rejecting the Rules of Gender and Conformity

Mängder av fantastiska och viktiga böcker når inte bokläsare i Sverige. Varje gång jag får en sådan bok i mina händer vill jag ut och missionera, vill att fler ska få läsa samma ord och rader som jag. Så också denna gång när en vän lånade mej *Nobody passes. Rejecting the Rules of Gender and Conformity* som kom ut på Seal Press 2006.

Bokens redaktör, Mattilda a.k.a. Matt Bernstein Sycamore, förklarar antologins syfte med att vilja undersöka passerande som ett medel genom vilket assimileringsbrott sker.

”Exploring and critiquing the various systems of power seen (or not seen) in the act of passing, I was speaking of passing in the broadest sense – passing as the ”right” gender, race, class, sexuality, age, ability, body type, health status, ethnicity – or as a member of the coolest religion, political party, social/educational institution, exercise trend, fashion cult, or sexual practice. In a pass/fail situation, standards for acceptance may vary, but somebody always gets tramped.”

De 27 bidragen täcker ett brett fält. Nämnas kan till exempel Liz Rosenfelds text om qruising, könsregler, kroppsnormer och femmebegär, Rocko Bulldaggers

om genderqueerdiskurser, samtalet lett av Jessica Hoffman kring amerikanskt nationsskapande och att som papperslös passera som icke-papperslös, Dominika Bednarska om funktionalitet och flaters sex med biomän, Stacey May Fowles om sexuell underkastelse i förhållande till normalitet kring sexuella praktiker, det intressanta

samtalet mellan Amy André och Sandy Chang runt femmeidentitet, hudfärg och betydelsen av könsmarkörer.

Boken är ett värdefullt inlägg i diskussionen kring en intersektionell och solidarisk aktivism, likaväl som i den motsvarande vetenskapliga debatten. Och det bästa av allt, den finns i en internetbokhandel nära dig!

MIKA NIELSEN

Böggjävlar

Vår feministiska böggpolare berättade senast vi sågs att han har väldigt få böggkompisar. Böggarna är för det mesta opolitiska och ointressanta, menade han, så han umgås mest med flator.

Vi tänker på honom när vi läser den nyutkomna boken *Böggjävlar*. *Böggjävlar* är utgiven av bokförlaget Atlas och knyter an till deras tidigare utgivningar av böcker som på olika sätt berör män och maskuliniteter såsom *Kawaii* som handlar om japansk popkultur och popidolernas pojkheter, *Med uppenbar känsla för stil* om den hegemoniska maskulinitetens starka koppling till våld och *No Tears for Queers* om män och hatbrott mot bögg.

Böggjävlar är skriven av fem bögg och boken är deras uppgörelse med den svenska böggkulturen som de anser är självbegränsande, infantil och enkelspårig, som Stefan Ingvarsson sammanfattar kritiken i bokens inledning.

De fem författarna diskuterar i varsitt kapitel olika aspekter av böggkulturen såsom mode, musik, maskulinitet, författaren och böggpionjären Bengt Martin och vådan av att behöva representera den vanlige välartade bögen och de krav det ställer på total konformitet och uppfyllande av den heterosexuella samhällsnormen.

Just representation är en av huvudfrågorna i boken. Idag är det mer eller mindre ok att vara bögg om man är rätt sorts bögg. Att vara Jonas och Mark är inte så hotande för de flesta i heterosamhället och ställer man upp på att leva så får man följaktligen en ganska stor frihet. Men går man utanför de gränserna, kanske genom att ha sex i en park, vägra tvåsamheten eller helt enkelt genom att vara en sur bögg så minskar plötsligt acceptansen. Böggtoleransen idag är alltså villkorad med att man håller sig inom en heteronormativ ram och är glad och tacksam för att man tillåts existera. En bögg ska vara god, anständig och lycklig.

Huvudkritiken i boken riktar sig dock inte direkt mot heterosamhället utan snarare mot böggkulturen som sådan och det författarna anser vara ett självhat som tar sig uttryck i att bögg försöker leva upp till de heterosexuella samhällsnormerna. Ett exempel, som Daniel Björk i kapitlet om mode tar upp, är att förebilderna för bögg, och hur bögg bör klä sig inte längre hämtas från avantgardet som Oscar Wilde, Andy Warhol och Yves Saint Laurent. Istället verkar de flesta

bögg hämtat sin stil från Peter Jihde anno 2002 (ett utseende, men framförallt frisyr och skägg, som Jihde för övrigt verkar ha anammat från svenska dragkings), och gärna än mer intetsäggande. Allting handlar om att maximera sin raggningspotential genom att se så anonym (och stereotyp heterosexuell) ut som möjligt. Vill man ha ragg som bögg är det helt enkelt inte längre ok att se böggig ut.

Tillsammans radar författarna upp en mängd exempel på att böggkulturen har svårt med sin egen identitet då den gör allt för att utplåna sig själv och ifrågasätta sitt eget existensberättigande genom att alltmer slipa bort alla vassa kanter som på något sätt kan skava och störa det heteronormativa samhället.

Så äntligen har vi fått en politisk böggbok som inte ämnar förklara böggkulturen för välmenande heterosexuella, utan som är en stark kritik av den böggkulturella normen skriven av bögg till andra bögg. En fråga man kan ställa sig är dock vem boken riktar sig till mer specifikt och vem som kommer att läsa den; blir det bara arga flator som vi? Förhoppningsvis läses den också av andra arga bögg som hitintills trott att de är ensamma om att vilja ha kläder som uttrycker någon form av personlighet, och som anser att böggkulturen behöver ta någon form av ställning i någon fråga som kan betraktas som politisk (till exempel att kritisera Carolas homofobi trots att hon är en ”gayikon”), och som här finner fem fränder. Förhoppningsvis öppnar *Böggjävlar* upp för fler böcker, inte bara om böggkultur, utan även om andra former av hbtq-kultur och för ytterligare intern kritik av hbtq-samhället as we know it.

Kanske kan boken även inspirera andra bögg till att bli lite mer arga, inte bara på böggkulturen, utan även på andra saker, kanske heteronormativiteten till exempel, och därigenom vilja engagera sig, förslagsvis i SFG, för att bryta dominansen av arga flator i organisationen.

Arga bögg of the world, unite and take over.

ANNA OLOVSDOTTER LÖÖV & SARA NILSSON

Böggjävlar av Daniel Björk, Tomas Hemstad, Stefan Ingvarsson, Petter Wallenberg, Roger Wilson. Bokförlaget Atlas, 2007

SÖKES:

Du som är inne på hbt- och utbildningsfrågor

Egenskaper: Brinnande engagemang, god samarbetsförmåga, snyggt intellekt. Du bör ha kunskap om hbt- och/eller utbildningsfrågor eller "bara" ett stort intresse.

FINNES:

Ungt, fräscht hbt-förbund för alla studenter

www.gaystudenterna.se

Valberedningen svarar på frågor när som helst, men för att kunna föreslå SFG:s årsmöte en ny styrelse och nya revisorer i november så behöver vi få en formell nominering senast den 10 oktober. Nomineringen bör innehålla, namn, kontaktuppgifter och en motivering till varför den nominerade passar i styrelsen (det går bra att nominera sig själv). Har du ett intresse av att engagera dig i SFG redan nu under 2007 så slussar vi dig gärna vidare. SFG behöver hela tiden nya eldsjälar, i styrelsen eller på annat håll.

Sveriges Förenade Gay-studenter (SFG) söker nya krafter. SFG samlar gaystudentföreningar runt om i Sverige och arbetar med att förbättra hbt-studenters situation och motverka heteronormen i högskolan.

I november ska SFG rösta fram en ny styrelse för 2008 och i den behövs många olika människor, med många olika erfarenheter. Förbundet behöver även bra revisorer. Kanske är det just du som behövs? Eller vet du någon annan bra person? Vi vill gärna få chansen att lära känna dig eller din vän, visa upp alla våra goda sidor och berätta mer om vad det innebär att sitta i styrelsen.

Vad väntar du på? Kanske kan vi ge oss av på en spännande färd tillsammans ;-)

Kontakta SFG:s valberedning på valberedningen@gaystudenterna.se